הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן שנח

שֶׁהוּא מְרֻבָּע בֵּין שֶׁהוּא עָגֹל (י) [ב]אוֹ אֲרִיךְ (ג) וְקַטִּין, (יא) [ג]וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא אָרְכּוֹ יוֹתֵר מִשְּׁנַיִם בְּרָחְבּוֹ (ג) (יב) אַמָּה אֶחָת. וְאִם הֻקַּף לְדִירָה, [ד]אֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ כַּמָּה מִילִין, מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ. הַגָּהּ: וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן ת"א דִּין סְתָם עֲיָרוֹת (יג) אִי מֻקָּפוֹת לְדִירָה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים (יד) דִּסְתָם קַרְפִּיפוֹת שֶׁלָּנוּ מִקְרֵי מֻקָּפוֹת לְדִירָה, (טו) דִּרְגִילִים לִפְתֹּחַ פֶּתַח תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ לְהַקִּיף (מרדכי פרק עושין פסין (סי' תפה)). וְיֵשׁ אוֹמְרִים עוֹד, דְּכָל קַרְפֵּף שֶׁהוּא (ד) (טז) סָמוּךְ לְבֵיתוֹ מִקְרֵי הֻקַּף לְדִירָה, כִּי (יז) דַּעְתֵּהּ עִלָּוֵהּ (הגהות אשירי פרק ב' דעירובין (סי' ג)), (יח) וְיֵשׁ חוֹלְקִין בָּזֶה (בית יוסף בשם תוספות (כג. ד"ה ונלמד)): [ב]הוּמַה נִקְרָא מֻקָּף

ב שם (ע"א) בַּמִּשְׁנָה וּכְרַבִּי יוֹסִי. ג שם. ד שם בַּמִּשְׁנָה. ה שם בַּגְּמָרָא כ"ד (ע"א) וּכְרַב נַחְמָן.

בְּאֵר הֵיטֵב

סִימָן שע"ב (ס"א): (ג) וְקַטִּין. כְּגוֹן שֶׁהוּא אָרֹךְ מֵאָה אַמָּה וְרָחָב חֲמִשִּׁים אַמָּה, שֶׁהוּא עוֹלֶה כִּמְרֻבָּע שֶׁל שִׁבְעִים אַמָּה: (ג) אַמָּה. כַּחֲצַר הַמִּשְׁכָּן שֶׁהָיָה אָרֹךְ מֵאָה אַמָּה וְרָחָב חֲמִשִּׁים, אֲבָל פָּחוֹת מֵאַמָּה אַחַת, שָׁרִי. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג): (ד) סָמוּךְ לְבֵיתוֹ. הַיְנוּ בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם אַמָּה, שֶׁיּוּכַל לְטַיֵּל בָּהּ. וְהוּא הַדִּין אִם יֵשׁ סֻכּוֹת שׁוֹמְרִים שֶׁדָּר שָׁם

בֵּאוּר הֲלָכָה

מִלְּשׁוֹן הַשַּׁ"ס דְּקָאָמַר (שם) רְחָבָה אֵין מְטַלְטְלִין וְרַב נַחְמָן אָמַר אִי פֶּתַח לָהּ וְכוּ' מַשְׁמַע לִכְאוֹרָה אִיפְּכָא, דְּעַל פִּי רֹב אֵין פֶּתַח פְּתוּחַ לָרְחָבָה, וּמִשּׁוּם הָכִי הֶחְלִיט גַּם כֵּן דְּאֵין מְטַלְטְלִין, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְרַשִׁ"י, וְעַיֵּן בְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (קא.) דִּמְפָרֵשׁ פֵּרוּשׁ אַחֵר בְּמֻקְצָה]. וְדַע, דִּבְרַבֵּנוּ יוֹנָתָן (ו. ד"ה אמרו) כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, דִּיר, שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְחִיצוֹת וּבַיִת בְּתוֹכוֹ לָרוֹעָה שֶׁלָּהֶם. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּמַשְׁמַע מִנֵּיהּ דְּטַעֲמָא דְּדִיר מִשּׁוּם דְּיֵשׁ שָׁם דִּירַת אָדָם, וְלֹא מַשְׁמַע כֵּן מִפֵּרוּשׁ רַשִׁ"י (כב. ד"ה כל אויר), אֶלָּא דְּבִכְנִיסָה וִיצִיאָה תָּמִיד לְשָׁם לְטַפֵּל אוֹדוֹתָם סַגִּי. וְכֵן בָּרִיטְבָּ"א (שם ד"ה ודר) כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, הוֹאִיל וְהָרוֹעָה עוֹמֵד עִמָּהֶם שָׁם תָּמִיד חֲשִׁיב הֶקֵּף דִּירָה, עַד כָּאן, מַשְׁמַע גַּם כֵּן כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ מִשּׁוּם דְּעוֹמֵד שָׁם תָּדִיר לְשַׁמְּשָׁם, וְלֹא מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ לוֹ עוֹד שָׁם דִּירָה, וְכֵן מַשְׁמַע שָׁם עוֹד בָּרִיטְבָּ"א בִּתְחִלַּת דְּבָרָיו, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וְדַע עוֹד, דִּסְבָרַת רַשִׁ"י לְעִנְיַן פַּסֵּי בֵּירָאוֹת מִשּׁוּם דְּמֵימֵיהֶן חֲזוּ לְאָדָם, תַּשְׁמִישׁ דִּירָה מְעַלְיְתָא הִיא, אֵינָהּ מֻסְכָּמֶת לְדִבְרֵי הַכֹּל, דִּלְפִי דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת דַּף י"ח בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל אֲפִלּוּ, לְתַרוּץ בַּתְרָא (ד)בְּכִי הַאי גַּוְנָא לֹא חֲשִׁיב מֻקָּף לְדִירָה, עַיֵּן שָׁם שֶׁהִקְשׁוּ מֵהַאי דַּחֲבָלִים וּבְפַסֵּי בֵּירָאוֹת לֹא הַקֵּלּוּ אֶלָּא מִשּׁוּם מִצְוָה, עַיֵּן שָׁם, וְכֵן הִסְכִּים בָּרִיטְבָּ"א דַּף כ"ב (ע"א ד"ה מתני' אמרו לו), וְכֵן נוֹטֶה דַּעַת הָרַשְׁבָּ"א בְּחִדּוּשָׁיו (שם ד"ה מתני' לא אמרו) שֶׁדִּירַת שָׁעָה כִּי הַאי לִשְׁתּוֹת אוֹ לְהַשְׁקוֹת הַבְּהֵמָה לֹא חֲשִׁיבָא דִּירָה כְּלָל. וּבְעִקַּר מַאי דְּמַשְׁמַע מֵרַשִׁ"י דְּדַוְקָא דִּירַת אָדָם חֲשִׁיבָא דִּירָה וְלֹא דִּירַת בְּהֵמָה, צָרִיךְ עִיּוּן לִכְאוֹרָה מְנָא לְהוּ הָא, וְאַמַּאי לֹא נֵימָא כִּפְשׁוּטוֹ דְּדִיר וְסַהַר כֵּיוָן שֶׁהֵם מְיֻחָדִים לְדִירָה לִבְהֵמוֹת בְּשָׁעָה שֶׁהֵם בָּאִים מִן הַשָּׂדֶה וּלְלִינַת לַיְלָה, אֵינָם בִּכְלַל כַּרְמְלִית וּרְשׁוּת הָרַבִּים דְּלִגְזֹר בְּהוּ מִידִי, וּבֶאֱמֶת בָּרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ט"ז לֹא נִזְכַּר מְאוּמָה מִזֶּה דְּבָעִינַן דִּירַת אָדָם, וְכֵן מָצָאתִי בָּרַשְׁבָּ"א בְּחִדּוּשָׁיו (שם) שֶׁהֵבִיא מִשֵּׁם רַשִׁ"י וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, פַּסִּין נַמִי מֻקָּפִין לְדִירָה שֶׁהַבְּהֵמָה עוֹמֶדֶת שָׁם, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְאַף שֶׁבְּרַשִׁ"י שֶׁלְּפָנֵינוּ לֵיתָא לִדְבָרִים אֵלּוּ וְאַדְּרַבָּה רַשִׁ"י דָּחִיק לְפָרֵשׁ מִשּׁוּם דְּהַמַּיִם חֲזִי לִשְׁתִּיַּת אָדָם, עַל כָּל פָּנִים לִפְנֵי הָרַשְׁבָּ"א הָיָה גִּרְסָא זוֹ, וְשֶׁמְעִינַן מִזֶּה דְּבַעֲמִידַת בְּהֵמָה גּוּפָא נֶחְשְׁבָה דִּירָה, וּלְפִי שִׁיטָה זוֹ אֵין צָרִיךְ כְּלָל לִדְחֹק כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל מִשּׁוּם דִּמְטַפֵּל שָׁם תָּמִיד מִקְרֵי דִּירַת אָדָם, זֶהוּ דֹּחַק, דַּהֲלֹא הַכֹּל יוֹדְעִים דְּשֶׁלֹּא לְשֵׁם דִּירָה הוּא שָׁם, דַּהֲלֹא עִקַּר הֶקֵּף הַדִּיר בִּשְׁבִיל בְּהֵמוֹת נַעֲשׂוּ, אֶלָּא דְּמִמֵּילָא כְּשֶׁיֶּשְׁנוֹ שָׁם בְּהֵמוֹת צָרִיךְ אָדָם לְטַפֵּל בָּהֶם, וְאִם כֵּן עַל כָּל פָּנִים הַהֶקֵּף לֹא נַעֲשָׂה בִּשְׁבִיל דִּירַת אָדָם. וַאֲפִלּוּ לְשִׁיטַת רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן דְּמַיְירֵי דְּהַשּׁוֹמֵר יֵשׁ לוֹ שָׁם דִּירָה, גַּם כֵּן לֹא נִיחָא כָּל כָּךְ, דְּמַאי עֲדִיפָא דִּירָה זוֹ מִדִּירָה שֶׁהִיא לִשְׁמִירַת הַשָּׂדוֹת דְּלֹא מְהַנֵּי לְהָנֵי מְפָרְשִׁים גּוּפָא, וְהָכִי פָּסְקִינַן לְקַמָּן בְּרֵישׁ סִימָן שס"ב (ס"א), וּמַה לִּי שְׁמִירַת הַשָּׂדוֹת וּמַה לִּי שְׁמִירַת הַבְּהֵמוֹת, אֶלָּא דְּיֵשׁ לוֹמַר דִּלְרַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן נִיחָא, דִּלְדִידֵיהּ אֶפְשָׁר דְּגַם בִּשְׁמִירַת הַשָּׂדוֹת חֲשִׁיבָא דִּירָה אִם הַשּׁוֹמֵר יוֹשֵׁב שָׁם תָּמִיד יוֹם וָלַיְלָה, וְכִדְמַשְׁמַע בְּפֶרֶק בַּתְרָא [בַּמִּשְׁנָה שָׁם אֵילָן הַמֵּסֵךְ שֶׁכָּתַב שָׁם (לג. ד"ה אילן), לְפִי שֶׁהוּא אֵינוֹ מֻקָּף לְדִירָה, כְּלוֹמַר לָדוּר בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה וְכוּ', וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַתּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק"א), וּכְעֵין זֶה מַשְׁמַע גַּם כֵּן קְצָת בְּפֶרֶק ב' (ו:) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וּבִלְבַד שֶׁיֵּשׁ שָׁם (לוֹ) שׁוֹמֵרָה וְכוּ'], וְהָכָא מַיְירֵי שֶׁהַשּׁוֹמֵר יוֹשֵׁב שָׁם תָּמִיד, וְכָל זֶה דֹּחַק, דְּכֵיוָן דְּדִיר וְסַהַר הֵם דָּבָר הַמִּטַּלְטֵל, הַיּוֹם כָּאן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁהַמָּקוֹם עָגֹל אוֹ מְרֻבָּע אוֹ שְׁאָר צוּרוֹת, וּכְדִלְקַמֵּהּ: (י) אוֹ אֲרִיךְ וְקַטִּין. כְּגוֹן שֶׁהָיָה אָרֹךְ מֵאָה וְרָחָב חֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא עוֹלֶה כִּמְרֻבָּע שֶׁל שִׁבְעִים [אַמָּה] וְאַרְבָּעָה טְפָחִים: (יא) וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא אָרְכּוֹ וְכוּ'. דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יְהֵא עַל כָּל פָּנִים אָרְכּוֹ יוֹתֵר מִמֵּאָה אַמָּה, דְּכָל שֶׁהוּא (יג) שֶׁטַח גָּדוֹל, אַף בָּאֹרֶךְ לְחוּד, מִחַלְפֵי בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְכַרְמְלִית, וּבְמֵאָה אַמָּה לֹא רָצוּ לִגְזֹר מִפְּנֵי שֶׁמָּצִינוּ בַּחֲצַר הַמִּשְׁכָּן שֶׁאָרְכּוֹ מֵאָה וְרָחְבּוֹ חֲמִשִּׁים: (יב) אַמָּה אֶחָת. אֲבָל בְּפָחוֹת מֵאַמָּה לֹא גָּזְרוּ, וְכָל זֶה בְּדַוְקָא (יד) אִם הָיָה עַל כָּל פָּנִים בֵּית סָאתַיִם בֵּין כֻּלָּהּ, [א]אֲבָל אִם בֵּין כֻּלָּהּ לֵיכָא בֵּית סָאתַיִם לֹא קַפְּדִינָן בָּזֶה וַאֲפִלּוּ הָיָה אָרְכּוֹ הַרְבֵּה יוֹתֵר מִמֵּאָה אַמָּה נַמִי מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ כֹּל שֶׁמֻּקָּף מְחִיצוֹת: (יג) אִי מֻקָּפוֹת. פֵּרוּשׁ, הֵיכָא שֶׁיֵּשׁ חוֹמָה סָבִיב לָעִיר. וּמְבֹאַר שָׁם דְּמִן הַסְּתָם אָמְרִינַן דְּהֻקַּף לְדִירָה, דְּאֵין דֶּרֶךְ לְהַקִּיף אֶלָּא אַחַר שֶׁבָּנוּ הַבָּתִּים מִתְּחִלָּה וְהָוֵי בָּנוּי וּלְבַסּוֹף הֻקַּף דְּמַהֲנֵי וּכְדִלְקַמָּן (ס"ב): (יד) דִּסְתָם קַרְפִּיפוֹת וְכוּ'. פֵּרוּשׁ, (טו) וּפֶתַח הַבַּיִת פְּתוּחָה לָהֶם: (טו) דִּרְגִילִים. כַּוָּנַת הָרַמָּ"א בְּמָקוֹם שֶׁאֵין אָדָם זוֹכֵר אִם הַקַּרְפִּיפוֹת נִבְנוּ קֹדֶם הַבָּתִּים, אוֹ לְאַחַר הַבָּתִּים וּלְשֵׁם תַּשְׁמִישׁ דִּירָה, וּבָזֶה כָּתַב דְּרֹב קַרְפִּיפוֹת שֶׁלָּנוּ הֻקְּפוּ אַחַר בִּנְיָן הַבָּתִּים לְתַשְׁמִישֵׁי הַבָּתִּים. וְדָבָר פָּשׁוּט הוּא דְּלֹאו כְּלָלָא הוּא בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן, וְיֵשׁ לִרְאוֹת בָּזֶה בִּזְמַנֵּנוּ לְפִי מִנְהַג הַמְּקוֹמוֹת: (טז) סָמוּךְ לְבֵיתוֹ. וְכָל שֶׁהוּא סָמוּךְ לָעִיר (טז) מִקְרֵי סָמוּךְ לְבֵיתוֹ, לְדֵעָה זוֹ: (יז) דַּעְתֵּהּ עִלָּוֵהּ. וּפָשׁוּט (יז) דְּאַף לְדֵעָה זוֹ דַּוְקָא בְּשֶׁבָּנָה הַבַּיִת וְאַחַר כָּךְ הִקִּיף, וְקָא מַשְׁמַע לָן דְּאַף עַל גַּב דְּלֹא פֶּתַח לֵיהּ, אֲפִלּוּ הָכִי כֵּיוָן שֶׁהִיא סְמוּכָה לָעִיר הַרְבֵּה, דַּעְתֵּהּ עִלָּוֵהּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ תָּדִיר, וּמִסְתָּמָא הֻקְּפָה לְדִירָה: (יח) וְיֵשׁ חוֹלְקִין בָּזֶה. וּלְדֵעָה זוֹ, (יח) אֲפִלּוּ בִּסְמוּכָה מַמָּשׁ לְבֵיתוֹ, כֹּל שֶׁלֹּא פֶּתַח וּלְבַסּוֹף הֻקַּף, לֹא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יג) כֵּן מוּכָח מִדִּבְרֵי הַלְּבוּשׁ שֶׁהֶעְתַּקְנוּ לְעֵיל: (יד) כֵּן מַשְׁמָעוּת הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ט"ז דִּין ד' וְכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת כ"ה עַמּוּד ב' בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל קַרְפֵּף וְהָאֶשְׁכּוֹל (ח"ב סי' סז), וְכֵן מְצַדֵּד בִּפְרִי מְגָדִים (א"א סק"ג) וּבְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר (ד"ה סעיף א') וּבְבֵית מֵאִיר (ד"ה סעיף א'). וּמַה שֶׁכָּתַב בְּבֵית מֵאִיר שֶׁמִּדִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת (שם) בְּתֵירוּצָא קַמָּא לֹא נִרְאֶה כֵּן, אֵינוֹ מֻכְרָח, דְּלֹא רָצוּ לָתָרֵץ כֵּן מִשּׁוּם שֶׁהוּא דֹּחַק לְפָרֵשׁ כֵּן בַּסּוּגְיָא דְּמַשְׁמַע דְּמַיְירֵי בְּבֵית סָאתַיִם שְׁלֵמִים, מִדְּקָאָמַר כֵּיוָן דְּנִפְרְצָה מְיַתְּרוֹ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם: (טו) כֵּן מוּכָח בְּמָרְדְּכֵי שֶׁמִּמֶּנּוּ נוֹבֵעַ דִּין זֶה, עַיֵּן שָׁם: (טז) כְּדִמְבֹאָר בְּהֶדְיָא בְּמַתְנִיתִין (כג.) וּבְדִבְרֵי הַגָּהַת אֶשְׁרִ"י. וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) הִפְרִיז עוֹד יוֹתֵר שֶׁהֶעְתִּיק דִּבְרֵי רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן (ו: ד"ה מתני') דְּכֹל שֶׁהוּא בְּתוֹךְ הַתְּחוּם שֶׁיָּכוֹל בַּעַל הַבַּיִת לֵילֵךְ וּלְטַיֵּל בָּהּ, גַּם כֵּן סְמוּכָה לָעִיר מִיקְרֵי, [ב]וְלֹא הֶעְתַּקְנוּ דְּבָרָיו מִשּׁוּם דִּבְלָאו הָכִי דֵּעָה דְּחוּיָה הִיא וְקַלָּא גְּדוֹלָה, וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסָעִיף קָטָן שֶׁאַחַר זֶה, וְאִם כֵּן מְנָא לֵיהּ לְהַרְכִּיב עוֹד אַקַּלָּא דְּהַגָּהַת אֶשְׁרִ"י קֻלַּת רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן, הֲלֹא אֶפְשָׁר דְּהַגָּהַת אֶשְׁרִ"י אֵינוֹ מֵקֵל כְּלָל כֻּלֵּי הַאי וּמְפָרֵשׁ דִּסְמוּכָה לָעִיר הוּא כִּפְשָׁטֵיהּ בְּכָל מָקוֹם בְּתוֹךְ שִׁבְעִים אַמָּה, כְּדִתְנָן בְּדַף נ"ז (ע"א) נוֹתְנִין קַרְפֵּף לָעִיר, וְכֵן מַשְׁמַע לְהֶדְיָא בְּדִבְרֵי הַגָּהַת אֶשְׁרִ"י שֶׁכָּתַב דְּהוֹאִיל וּקְרוֹבָה לְבֵיתוֹ דַּעְתּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ תָּדִיר, הֲרֵי דְּנָקֵט סָמוּךְ לְבֵיתוֹ וּמִטַּעַם דְּדַעְתֵּיהּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ, וְלֹא מִטַּעַם טִיּוּל. וְרַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן דִּמְפָרֵשׁ כֵּן, מִשּׁוּם דִּלְדַעְתֵּיהּ מוֹדֶה גַּם כֵּן רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא בְּמֻקָּף לְדִירָה גְּמוּרָה דִּמְהַנֵּי אֲפִלּוּ בְּיוֹתֵר מִסָּאתַיִם, וּכְשִׁיטַת הַתּוֹסָפוֹת (כג. ד"ה שהוא), וְלֹא פָּלֵיג רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא אֶלָּא בְּהָנֵי דְּקָא חֲשִׁיב וּמִשּׁוּם דְּדִירָה גְּרוּעָה הִיא, וּכְמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ בְּהַגָּ"הּ אַלְפָסִי הַחֲדָשִׁים הַגָּאוֹן רַשַּׁ"ז מִגָּאלְדִינְגָּעַן מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן גּוּפָא, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, וְכֵיוָן דְּצָרִיךְ לְאַשְׁכּוּחֵי דִּירָה גְּרוּעָה בְּעָלְמָא, מְפָרֵשׁ שֶׁהָיָה בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם וְכַוָּנָתוֹ לְטַיֵּל, וּבֶאֱמֶת טִיּוּל גּוּפָא אֶפְשָׁר דְּאֵינוֹ כְּלוּם מֵעִקַּר דִּינָא, וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּבֵאוּר הֲלָכָה בְּסִימָן שס"ב, אֶלָּא דְּשֵׁם דִּירָה בְּעָלְמָא קָאָמַר. וְכֵן נִרְאֶה מֵרַמָּ"א שֶׁהִשְׁמִיט דִּבְרֵי רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן, וְגַם בְּדִבְרֵי הַגָּהַת אֶשְׁרִ"י לֹא הֶעְתִּיק כִּלְשׁוֹנוֹ שָׁם סְמוּכָה לָעִיר, אֶלָּא כָּתַב סָמוּךְ לְבֵיתוֹ, וְאַף עַל גַּב דְּבִסְמוּכָה לָעִיר מֻתָּר, וּמִסְתָּמָא כַּוָּנַת הָרַמָּ"א מִשּׁוּם דְּצָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים שֶׁיְּהֵא סָמוּךְ מַמָּשׁ, דִּיהֵא יָכוֹל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל שָׁעָה שֶׁרוֹצֶה, וּלְהָכִי לֹא הֶעְתַּקְנוּ דִּבְרֵי מָגֵן אַבְרָהָם בָּזֶה: (יז) כֵּן מַשְׁמַע לְשׁוֹן הָרַמָּ"א שֶׁכָּתַב סָמוּךְ לְבֵיתוֹ וְדַעְתֵּיהּ עִלָּוֵיהּ, וּבְיוֹתֵר מַשְׁמַע כֵּן בְּהַגָּהַת אֶשְׁרִ"י (שם), וְכֵן מוּכָח בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א (ד"ה וי"ח): (יח) כִּדְמוּכָח מֵהַהִיא דִּרְחָבָה (כד.):

ליקוטי דברי הרב: א] בשו"ע הרב (ס"ב) לא חילק בזה [וכן מוכח בדבריו סכ"א]. ב] ובשו"ע הרב (ס"י) כתב: ויש אומרים עוד שכל קרפף שהוא בתוך התחום נקרא מוקף לדירה כי דעתו עליו בשבת ואין זה עיקר.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

לְדִירָה, זֶה שֶׁבָּנָה בּוֹ (ה) בַּיִת דִּירָה, * אוֹ שֶׁפָּתַח לוֹ פֶּתַח * מִבֵּיתוֹ (יט) * וְאַחַר כָּךְ הִקִּיפוֹ. (כ) [ו]וְאִם הָיָה מָקֹף שֶׁלֹּא לְשֵׁם דִּירָה וְרוֹצֶה לְהַקִּיפוֹ לְדִירָה, אֵין צָרִיךְ לִפְרֹץ כֻּלּוֹ, אֶלָּא (כא) יִפְרֹץ בּוֹ פִּרְצָה (כב) בְּיוֹתֵר מֵעָשָׂר, (כג) וְנִמְצָא בַּיִת פָּתוּחַ בּוֹ בְּלֹא הָקֵף, (כד) וְיִחָזֵר וְיִגְדֹּר (כה) הַפִּרְצָה כֻּלָּהּ, (כו) [ז]אוֹ אַמָּה הַיְתֵרָה עַל עֶשֶׂר אַמּוֹת, וְהָעֶשֶׂר אַמּוֹת פֶּתַח הֵן, וַהֲרֵי הוּא פָּתוּחַ וּלְבַסּוֹף הָקֵף. [ח]וְאִם פָּרַץ אַמָּה, וּגְדָרָהּ, וְחָזַר וּפָרַץ אַמָּה אֵצֶל מַה שֶּׁגָּדַר, וְחָזַר וְעָשָׂה כֵן (כז) עַד שֶׁהִשְׁלִימוֹ לְעָשָׂר, (כח) מֻתָּר. הַגָּהּ: * וְאִם קָשָׁה עָלָיו

ו שֶׁם בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל.
ז שֶׁם. רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן (ר.ו.). ח שֶׁם בַּגְּמָרָא כ״ד (ע״א) בַּצֵּיָא וְנִפְשְׁטָא.

בְּאֵר הֵיטֵב

בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, אוֹ בַּיִת דִּירָה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין דָּר שָׁם בְּקַבִּיעוּת. הַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת, וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): **ב** (ה) **בַּיִת דִּירָה.** קֹדֶם שֶׁהַקֵּף, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מַהֲנֵי. וְהִסְכִּימוּ הָאַחֲרוֹנִים לַהֲלָכָה (יט) כְּדֵעָה זוֹ: **ב** (יט) **וְאַחַר כָּךְ הִקִּיפוֹ.** קָאֵי (כ) גַּם אַבְּנָה בּוֹ בַּיִת דְּרִישָׁא, וּכְלוֹמַר דְּבֵין שֶׁבָּנָה בַּיִת בְּאוֹתוֹ מָקוֹם וְאַחַר כָּךְ הִקִּיפוֹ לְאוֹתוֹ מָקוֹם וְנִמְצָא הַבַּיִת בְּאֶמְצָעִיתָא, וּבֵין שֶׁבָּנָה בַּיִת אֵצֶל אוֹתוֹ מָקוֹם וּפָתַח לוֹ פֶּתַח וְאַחַר כָּךְ הִקִּיפוֹ, דִּבְכָל זֶה נֶחְשָׁב מָקֹף לְשֵׁם דִּירָה, דְּלְשֵׁם תַּשְׁמִישׁ דִּירָה הִקִּיפוֹ, אֲבָל הֵיכָא דְּהִקִּיפוֹ מִתְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ בָּנָה בּוֹ בַּיִת, אוֹ אֲפִלּוּ בָּנָה מִתְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ הִקִּיף אֲחוֹרֵי הַבַּיִת אֶלָּא דְּלֹא הָיָה פֶּתַח בַּבַּיִת לְצֵאת מִשָּׁם לַמָּקוֹם הַמָּקֹף, מִקְרֵי הִקִּיף שֶׁלֹּא לְשֵׁם דִּירָה, דְּמוּכָח דְּלֹא עֲשָׂאוֹ לְתַשְׁמִישׁ תָּדִיר לַבַּיִת. א]וְדַע, דְּאִם (כא) חָשַׁב בִּפְרוּשׁ בְּשָׁעָה שֶׁהִקִּיף לַמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁיִּבְנֶה בּוֹ בַּיִת אַחַר כָּךְ, וְהַקַּרְקַפּ הַזֶּה יִהְיֶא כְּמוֹ חָצֵר, אוֹ בְּשֶׁבֵּית בָּנָה מִתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ הִקִּיף בְּסוֹף הַבַּיִת וְחָשַׁב בִּשְׁעַת הַהָקֵף שֶׁיִּפְתַּח אַחַר כָּךְ פֶּתַח בַּבַּיִת לְאוֹתוֹ צַד כְּדֵי שֶׁיָּכוֹל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּהָקֵף לְצָרְכֵי הַבַּיִת, אֶפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ לְהָקֵל וְלוֹמַר דְּמִקְרֵי מָקֹף לְדִירָה, שֶׁהֲרֵי הִקִּיף אוֹתוֹ לְשֵׁם דִּירָה: (כ) **וְאִם הָיָה מָקֹף וְכוּ'.** וְרוֹצֶה לְהַקִּיפוֹ לְשֵׁם דִּירָה, כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר, וְכֵן הוּא בַּמְּחַבֵּר שֶׁבְּעַלַת שַׁבָּת, וְכֵן הוּא בַּטּוּר. וְהַכַּוָּנָה, שֶׁרוֹצֶה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עַתָּה בַּהָקֵף הַזֶּה בִּקְבִיעוּת, אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל, דְּבָעִינָן שֶׁיִּהְיוּ הַמְּחִיצוֹת עֲשׂוּיוֹת לְשֵׁם זֶה: (כא) **יִפְרֹץ בּוֹ.** וְאֵינוֹ (כב) צָרִיךְ לִפְרֹץ כָּל גֹּבַהּ הַכֹּתֶל עַד לְמַטָּה, אֶלָּא כָּל שֶׁלֹּא נִשְׁאַר בְּגֹבַהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים סַגִּי, דְּהַפָּחוּת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים בְּגֹבַהּ לֹא מִקְרֵי מְחִיצָה: (כב) **בְּיוֹתֵר מֵעָשָׂר.** וְאִם הָיָה מִכְּבָר (כג) פָּרוּץ עָשָׂר, דַּיּוֹ דְּיִפְרֹץ מְעַט יוֹתֵר וְסַגִּי: (כג) **וְנִמְצָא בַּיִת פָּתוּחַ.** דְּכֵיוָן דְּנִפְרַץ כָּל כָּךְ, נִתְבַּטְּלוּ כָּל הַמְּחִיצוֹת, (כד) וַאֲפִלּוּ זֶה שֶׁהוּא עוֹמֵד עַדַיִן הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ נִסְתַּר: (כד) **וְיִחָזֵר וְיִגְדֹּר.** לְשֵׁם כַּוָּנַת דִּירָה: (כה) **הַפִּרְצָה כֻּלָּהּ.** וְהוּא הַדִּין (כה) אִם עוֹשֶׂה צוּרַת הַפֶּתַח, דְּשׁוּב אֵינוֹ פִּרְצָה: (כו) **אוֹ אַמָּה הַיְתֵרָה.** וְאִם לֹא פָּרַץ אַמָּה, רַק מְעַט, (כו) צָרִיךְ לִגְדֹּר אוֹתוֹ מְעַט וְסַגִּי: (כז) **עַד שֶׁהִשְׁלִימוֹ.** (כז) כֵּיוָן דְּלֹא פָּרַץ עָשָׂר, צָרִיךְ לוֹמַר: (כח) **מֻתָּר.** וְלֹא אָמְרִינַן (כט) כֵּיוָן דְּלֹא פָּרַץ עָשָׂר בְּבַת אַחַת וְלֹא גָּדַר בְּבַת אַחַת לֹא הָוֵי הָקֵף לְשֵׁם דִּירָה, אֶלָּא כֵּיוָן דְּהִשְׁתָּא מִיהָא הָוֵי הַחִדּוּשׁ שֶׁל הָקֵף בְּיוֹתֵר מֵעָשָׂר, חֲשִׁיב הָקֵף

בַּאוּר הֲלָכָה

וּלְמִחָר כְּאַן, כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשׁ רַשׁ״י בְּמַתְנִיתִין (יח: ד״ה אבל), דְּחַק גָּדוֹל לוֹמַר דְּהוּא דִּירָה קָבוּעַ לְיוֹם וּלְיָלָה לְשׁוֹמֵר, אֲכָן לְשִׁיטָה זוֹ נִיחָא הַכֹּל. **אַחַר כָּךְ מָצָאתִי לְבַעַל נוֹדָע בִּיהוּדָה** מֵהַדּוּרָא תְּגִינָא בְּאוֹרַח חַיִּים סִימָן מ״ז **שֶׁהֵבִיא דַּעַת הַגָּאוֹן מִבַּית סָאתַיִם,** וּבַעַל נוֹדָע בִּיהוּדָה שֶׁקַּל וְטָרֵי בִּדְבָרָיו, וְהַעִיר גַּם כֵּן מַה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּזֶה לְפִי שִׁיטַת רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן, וְגַם כְּתַב דְּלֹא מָצָא בְּשׁוּם פּוֹסֵק שֶׁיִּזְכּוֹר דְּהַהֶתֵּר דִּיר וְסַהַר הוּא מִשּׁוּם שֶׁהָרוֹעֶה דָּר שָׁם, עַיֵּן שָׁם, וְעַל כָּל פָּנִים בְּעִקַּר הַדִּין, גַּם הַנּוֹדָע בִּיהוּדָה לֹא הִשִּׂיג עָלָיו בְּהֲדִיא, רַק שֶׁפָּקְפֵּק עַל רְאִיּוֹתָיו וּלְעִנְיַן עֲבָדָא דִּידַיהּ, עַיֵּן שָׁם, **וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה:**

ב * אוֹ שֶׁפָּתַח לוֹ פֶּתַח. עַיֵּן בְּפְרִי מִגְדִּים (א״א סק״ה) **שֶׁמִּסְתַּפֵּק לוֹמַר דְּאִפְשָׁר דְּהוּא הַדִּין חָלוּן. וּבְאֵמֶת, אַף דְּבַאֲלִיָּה רַבָּה** (סק״ה) **וּבְעֹלַת שַׁבָּת** (סק״ג) **כְּפִי מַה שֶׁהֵבִיאוּ מִמַּבִּי״ט** (ח״ב סי׳ מח), **מִשְּׁמֵעַ דְּהוּא הַדִּין חָלוּנוֹת, וּמִכּוֹשׁ דְּמִנְכְּרָא מִלְּתָא שֶׁחָשַׁב לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּמָּקוֹם שֶׁלְּפְנֵי הַפֶּתַח,** מַה שֶׁאֵין כֵּן חַלּוֹנוֹת שֶׁעַקְרָן לְאוֹר עֲשׂוּיוֹת, וְגַם אִי אֶפְשָׁר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ דֶּרֶךְ הַחַלּוֹנוֹת בְּקֶבַע, לֹא מִקְרֵי עַל יְדֵי זֶה הָקֵף לְשֵׁם דִּירָה, **וְשַׁפִּיר עֲבִיד הַפְּרִי מִגְדִּים דְּנִשְׁאַר בְּזֶה בְּצָרִיךְ עִיּוּן. וּמִכָּל מָקוֹם אַף אִם נַיְמָא דְּהַמְּבַי״ט, דְּוַקָא בְּשֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ עַל כָּל פָּנִים דֶּרֶךְ אוֹתָן חַלּוֹנוֹת לְקַרְקַפּ, אֲבָל אִם אֵינָם עֲשׂוּיִין רַק לְהַבִּיט עַל יָדָן לְקַרְקַפּ, בְּוַדַּאי לֹא מִהֲנֵי:**

*** מִבֵּיתוֹ. אִם נִפְלָה מְחִיצָה הַחִיצוֹנָה שֶׁל הַבַּיִת וְנִשְׁאֲרוּ מְחִיצָה הַפְּנִימִית, אֵינוֹ מוֹעִיל,** דְּלֹא נַעֲשֵׂית לְבָרְאִי אֶלָּא לְגַנָּאי [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה)]:

*** וְאַחַר כָּךְ הִקִּיפוֹ.** אֲבָל אִם הִקִּיף וְאַחַר כָּךְ פָּתַח לוֹ פֶּתַח מִבֵּיתוֹ, לֹא מִהֲנֵי. **וְאִם מִתְּחִלָּה הִקִּיף הַקַּרְקַפּ מִשְּׁלֹשׁ רוּחוֹתָיו וּבְרוּחַ רְבִיעִית הֶעֱמִיד בַּיִת וּפָתַח בּוֹ פֶּתַח, מְצַדֵּד בִּפְרִי מִגְדִּים דְּמִהֲנֵי,** דְּכֵיוָן שֶׁקְּדָם שֶׁהֶעֱמִיד שָׁם מְחִיצַת הַבַּיִת הָיָה רוּחַ זֶה פָּרוּץ יוֹתֵר מֵעָשָׂר וּמִמֵּילָא לֹא נֶחְשַׁב הַהָקֵף לְכְלוּם, וְנִמְצָא עַתָּה כְּשֶׁסָּתַם רוּחַ זֶה בְּכֹתֶל הַבַּיִת נֶחְשַׁב עַתָּה הָקֵף לְדִירָה:

*** וְאִם קָשָׁה עָלָיו לִפְרֹץ הַכֹּתֶל. הַגְּרָ״א בְּבֵאוּרוֹ** (ד״ה אא״כ) **חוֹלֵק עַל עִקַּר הַקַּנְתָּא זוֹ דִּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן,** וּמִקּוֹרוֹ הוּא מַהָא דְּשׁ״ס ב״ב סָעִיף ב׳ דְּתַל חֲמֶשָׁה וּמְחִיצָה חֲמֶשָׁה מִצְטָרְפִין, וְכֵן הוּא בְּשֵׁ״ס עֵרוּבִין צ״ג (ע״ב) גִּדּוּד חֲמֶשָׁה וּמְחִיצָה חֲמֶשָׁה מִצְטָרְפִין, וְלֹא אָמְרִינַן דְּכֵיוָן דְּהַתַּל הוּא פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה נֶחְשַׁב כִּשְׁאָר שִׁטַּח הַקַּרְקַע וְהַכֹּל דּוֹרְסִים שָׁם וְלֹא שַׁיָּךְ לְצָרְפוֹ עִם הַמְּחִיצָה שֶׁעַל גַּבָּהּ, וְעַל כָּרְחָךְ דְּלֹא אָמְרִינַן כֵּן, וְהַשַּׁעַם, דְּכָל תֵּל שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים לֹא אָמְרִינַן עֲלֵיהּ אַרְעָא סְמִיכְתָּא וְאֵינוֹ מְקוֹם מִדְרָס לְרַגְלֵי בְּנֵי אָדָם, וְעַל כֵּן אַדְרַבָּה, כְּשֶׁמִּצְטָרֵף עָלָיו עוֹד מְחִיצָה, מִצְטָרֵף גַּם הוּא לְהַשְׁלִים לַעֲשָׂרָה, וְאִם כֵּן הָכִי נָמִי בְּגִדּוּן דִּידָן כְּשֶׁשּׁוֹפֵךְ עָפָר סְבִיבוֹת הַכֹּתֶל בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים לֹא מְמַעֵט לַכֹּתֶל, וְלֹא אָמְרִינַן דְּמִקּוֹם מִדְרָס הוּא לִבְנֵי אָדָם וּכְקַרְקַעִית הַקַּרְקַפּ דָּמֵי, דְּכֵיוָן שֶׁהָעָפָר גָּבוֹהַּ מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים לֹא נִיחָא תַּשְׁמִישֵׁיהּ שָׁם וְלֹא מְבַטְּלֵיהּ לַכֹּתֶל, אֶלָּא דָּמֵי כְּמוֹ שֶׁהַכֹּתֶל נַתְעַבָּה וְנִתְרַחֵב בַּמָּקוֹם הַזֶּה. וְאֶפְשָׁר הָיָה לוֹמַר דְּלִתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן מֵיירֵי הַגְּמָרָא דְּוַקָא הֵיכָא דְּהַגִּדּוּד אֵינוֹ יוֹצֵא מֵחוּץ לִמְחִיצָה בְּרֹחַב אַרְבָּעָה טְפָחִים, דְּלֵיכָא שָׁם דְּרִיסַת רַגְלֵי בְּנֵי אָדָם, וּלְהָכִי מִצְטָרֵף לַמְּחִיצָה, אֲבָל גַּם זֶה אֵינוֹ, דְּהָא קַיְימָא לָן בְּשֶׁבֶת דַּף ק׳ (ע״א) תֵּל שֶׁהַמִּתְלַקֵּט עֲשָׂרָה טְפָחִים מִתּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת חָשִׁיב כִּמְחִיצָה גְּמוּרָה, וּבְגִדּוּן דִּידָן, מִקַּרְקַע הַקַּרְקַפּ עַד רֹאשׁ הַחוֹמָה לֵיכָא אַרְבַּע אַמּוֹת, וְהָוֵי מְחִיצָה גְּמוּרָה [אַם לֹא דְּנִדְחֹק לוֹמַר דְּתַל שֶׁבְּרִאשָׁתוֹ כָּךְ שָׁאנֵי, וְהֵיכָא שֶׁעוֹשֶׂה מְחִיצָה עַל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יט) בַּיִת יוֹסֵף וּבֵ״ח (ס״ב) וְאַלִּיָּה רַבָּה (ס״ק יא) וְכֵן נוֹטָה דַּעַת הַגְּרָ״א (שם) וְכֵן פָּסְקוּ בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ הַגְּרַ״ז (ס״א) וּבַיִת מֵאִיר (ד״ה וי״א עוד) וְכֵן מְבֹאָר בְּרַשְׁבָּ״א (כג. ד״ה ובלבד) וּבְרִיטְבָּ״א (שם ד״ה ובלבד) לְדָבָר פָּשׁוּט. וּבָאֲמֶת עִקַּר דִּבְרֵי הַגָּהוֹת אֲשֶׁר״י תְּמוּהִים, שֶׁהוֹצִיא כֵּן מִדִּבְרֵי אוֹר זָרוּעַ (ח״ב סי׳ קל אות א), וּבְאוֹר זָרוּעַ אֵין שוּם מַשְׁמָעוּת לְזֶה אֶלָּא שֶׁהִתְעִיק בְּדִבְרֵי רַבֵּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא פֵּרוּשׁ רַשׁ״י (כג. ד״ה סמוכה), וּמִזֶּה לֹא מוּכָח כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁאֵינוֹ מוּכָח דְּרַשׁ״י סְבִירָא לֵיהּ סְבָרָא זוֹ לִפְסַק הֲלָכָה, וְאַדְרַבָּה הָאוֹר זָרוּעַ בְּעַצְמוֹ (שם אות ג) הָעְתִּיק דִּינָא וְהַרְחָבָה וּפֵרַשׁ רַשׁ״י שָׁם (כד. ד״ה רחבה), אַלְמָא דְּלֹא שֵׁנִי לֵיהּ. וּמִלְּבַד זֶה, הֲלֹא בְּשֵׁ״ס (כה.) מְבֹאָר דִּין קַרְקַפּ שֶׁנִּפְרְצָה לְחָצֵר, אַלְמָא דְּאַף בְּקַרְקַפּ שֶׁבְּתוֹךְ הָעִיר גַּם כֵּן בְּעֵינָן פֶּתַח וּלְבַסּוֹף הָקֵף, וְכֵן מוּכָח בְּרַמְבַּ״ם פֶּרֶק ט״ז דִּין י׳, וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי שִׁיטָה זֹאת דְּחוּיָה הִיא: **ב (כ) אַחֲרוֹנִים: (כא)** אַף דִּבְפְרִי מִגְדִּים (מש״ז סק״ב) וְהַגְּרַ״ז (סי״ז) לֹא מַשְׁמַע כֵּן, וּכְדִבְרֵיהֶם מַשְׁמַע מִהַדּוּשֵׁי הַרַשְׁבָּ״א בִּשְׁלֹהֵי פֶּרֶק ב׳ (ד״ה מעשה) בְּמַעֲשֶׂה דְּאַבְרוַרְנָקָא, מִכָּל מָקוֹם צִדֵּדְנוּ בָּזֶה לְהָקֵל, מֵאַחַר דְּמִשִּׁיטַת הַרְמְבַּ״ם (שבת פס״ז ה״ה) מַשְׁמַע דְּבְהָקֵף לְכַוָּנַת דִּירָה לְחוּד גַּם כֵּן מְהֲנֵי, וּמַשְׁמַע לְדִידֵיהּ דְּכֵיוָן דְּגוֹדֵר אוֹ

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (ס״ז) כתב שגם אם חשב כן מתחילה לא מהני. כמובא בשערה״צ (ס״ק כא).

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ט מִמַּשְׁמָעוּת הַגְּמָרָא מֵהָא דְּרַב חִסְדָּא שָׁם כ״ה (ע״א). י פָּשׁוּט שָׁם.

לִפְרֹץ הַכֹּתֶל, (כט) יֵשׁ אוֹמְרִים דְּיָכוֹל לְהַנִּיחַ עָפָר אֵצֶל הַכֹּתֶל (ל) מִשְּׁנֵי צְדָדִים (לא) עַד שֶׁיִּתְמַעֵט הַכֹּתֶל מִגֹּבַהּ עֲשָׂרָה, וְרֹחַב הֶעָפָר (לב) רָחָב מֵאַרְבָּעָה (לג) בְּאֹרֶךְ עֶשֶׂר אַמּוֹת בְּאֹרֶךְ הַכֹּתֶל, (לד) וְאִם אֵין בְּגֹבַהּ הֶעָפָר (ו) עֲשָׂרָה אִם כֵּן הָוֵי כְּאִלּוּ פָּרַץ שָׁם הַכֹּתֶל, שֶׁלֹּא נִשְׁאַר שָׁם גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה לְמַעְלָה מִן הֶעָפָר דְּהָוֵי כְּקַרְקָעִית הַקַּרְפֵּף, (לה) וְאַף אִם חוֹזֵר וְלוֹקֵחַ מִשָּׁם אַחַר כָּךְ הֶעָפָר, (לו) הוֹאִיל וּבִטְּלוֹ שָׁם שַׁבָּת אֶחָת. וְיֵשׁ חוֹלְקִים (לז) דְּעָפָר לֹא הָוֵי בִּטּוּל (לח) אֶלָּא אִם כֵּן אֵין עָתִיד לְפַנּוֹתוֹ לְעוֹלָם (תרומת הדשן סימן ע״ה, הרא״ש פרק קמא דסוכה (פי׳ ג)): **ג** (לט) ט**תֵּל גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה** (מ) **דִּינוֹ כְּקַרְפֵּף: ד** ׳**קַרְפֵּף יוֹתֵר מִסְּאָתַיִם שֶׁנָּטַע בּוֹ אִילָנוֹת** (מא) **לְמַעֵט אֲוִירוֹ,** (מב) **לֹא הָוֵי** (ז) **מְעוּט** (מג) (אֲפִלּוּ יֵשׁ בָּהֶן גֹּבַהּ עֲשָׂרָה

בְּאֵר הֵיטֵב

(ו) **עֲשָׂרָה.** דְּאִם יֵשׁ בְּגָבְהוֹ עֲשָׂרָה, שָׁרִי בְּלָאו הָכִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סָעִיף ו׳, אִם הִרְחִיקָהּ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים: **ד** (ז) **מְעוּט.** לְפִי שֶׁדֶּרֶךְ לִטַּע בּוֹ אִילָנוֹת, וְהוּא הַדִּין בּוֹר, דְּתַשְׁמִישׁ הַגִּנָּה הוּא, לְהַשְׁקוֹתוֹ. וְעַיֵּן בֵּית יוֹסֵף (ד״ה היה) דְּמַשְׁמַע דְּדָבָר אַחֵר שֶׁאֵינוֹ צֹרֶךְ הַגִּנָּה, מְמַעֲטוֹ:

בֵּאוּר הֲלָכָה

גַּבֵּי תֵּל בָּעִינַן דַּוְקָא שֶׁהַמְּחִיצָה לֹא יִהְיֶה מִתְרַחֵק מִשְּׁפַת הַתֵּל אַרְבָּעָה טְפָחִים], **וְאוּלַי דִּסְבָרַת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן דְּהֵיכָא שֶׁמְּטִיל עָפָר בְּכִוּוּן כְּדֵי לְבַטֵּל הַמְּחִיצָה, עָדִיף טְפֵי. עוֹד הִקְשָׁה אַתַּקַּנְתָּא דְּחוֹזֵר וְלוֹקֵחַ הֶעָפָר שֶׁמְּסַיֵּם הָרַמָּ״א,** דְּאֵין זֶה מוֹעִיל כְּלוּם לְפִי הַמְּבֹאָר בְּסָעִיף י״ד דְּאִם בָּנָה מְחִיצָה חֲדָשָׁה לְשֵׁם דִּירָה בְּאֹרֶךְ עֲשָׂרָה [וְיוֹתֵר] וְנָפְלָה, חָזַר הַדָּבָר לְאִסּוּרוֹ אַף שֶׁנִּשְׁאַר מְחִיצָה הַיְשָׁנָה, וּמִשּׁוּם דְּלֹא הֻקְּפָה לְדִירָה, וַהֲרֵי שָׁם בִּמְחִיצָה חֲדָשָׁה שֶׁעָשָׂה, דָּמֵי כְּאִלּוּ פּוֹרֵץ מְחִיצָה הַיְשָׁנָה וּמְבַטְּלָהּ [וּמִטַּעַם זֶה סַגִּי בִּמְחִיצָה אֹרֶךְ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר וְלֹא בָּעֵי מְחִיצָה עַל כָּל אֹרֶךְ הַקַּרְפֵּף], וְכַמְבֹאָר בָּרֹא״ש (עירובין פ״ב סי׳ ד) לְהָדְיָא, וּמִזֶּה נוֹבֵעַ דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר בְּסָעִיף ו׳ (עַיֵּן בְּטוּר וּבֵית יוֹסֵף (ד״ה בנה בו)), וְדָמֵי מַמָּשׁ לְנִדּוֹן דִּידָן שֶׁשּׁוֹפֵךְ עָלֶיהָ עָפָר, וּמִכָּל מָקוֹם לֹא אָמְרִינַן כְּשֶׁתִּלָּקֵחַ הַמְּחִיצָה חֲדָשָׁה תַּחֲשֵׁב הָרִאשׁוֹנָה כְּאִלּוּ נִבְנְתָה מֵחָדָשׁ לְשֵׁם דִּירָה, וּכְמוֹ כֵן הָכָא אַף אִם נִקַּח הֶעָפָר מִכָּל מָקוֹם הַכֹּתֶל לֹא הֻקַּף מֵעוֹלָם לְשֵׁם דִּירָה. [וּרְאָיַת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן מִנִּבְלְעוּ הַתַּחְתּוֹנוֹת דְּחָשְׁבִינַן הָעֶלְיוֹנוֹת לְשֵׁם דִּירָה, אֵינָהּ מֻכְרַחַת, דְּשָׁם עַל כָּל פָּנִים הֻקְּפָה הָעֶלְיוֹנוֹת לְשֵׁם דִּירָה, אֶלָּא דְּלֹא הוֹעִיל בִּשְׁעָתָהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא דְּלֹא הֻקְּפָה מֵעוֹלָם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְשֵׁם דִּירָה: (כט) **יֵשׁ אוֹמְרִים דְּיָכוֹל וְכוּ׳.** וּמַיְרֵי כְּשֶׁהַכֹּתֶל הוּא פָּחוֹת מֵעֶשְׂרִים טְפָחִים בְּגֹבַהּ, דִּבְכֹתֶל עֶשְׂרִים אוֹ יוֹתֵר לֹא מַהֲנֵי הַאי תַּקָּנָה, וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמֵּיהּ (ס״ק לד): (ל) **מִשְּׁנֵי צְדָדֶיהָ.** כְּדֵי שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַמְּחִיצָה, (כט) שֶׁהֲרֵי יֵשׁ דְּרִיסַת הָרֶגֶל מִקַּרְקַע הַקַּרְפֵּף לְחוּץ לַקַּרְפֵּף: (לא) **עַד שֶׁיִּתְמַעֵט וְכוּ׳.** וְהָוֵי כְּפָרוּץ בַּמָּקוֹם הַזֶּה, וְאִם כֵּן יָכוֹל עַתָּה לִבְנוֹת שָׁם בֵּית דִּירָה, אוֹ לִפְתֹּחַ שָׁם פֶּתַח מִדִּירָתוֹ אִם לֹא הָיָה שָׁם פָּתוּחַ לַקַּרְפֵּף מִכְּבָר, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיְּפַנֶּה הֶעָפָר דָּמֵי כְּמוֹ הִקִּיף אַחַר שֶׁפָּתַח מִתְּחִלָּה: (לב) **רָחָב מֵאַרְבָּעָה.** צָרִיךְ לוֹמַר (ל) רָחָב אַרְבָּעָה. וְהַטַּעַם, דִּבְפָחוֹת מֵאַרְבָּעָה (לא) אֵינוֹ רָאוּי לַעֲמֹד עָלָיו וּלְהִתְעַכֵּב: (לג) **בְּאֹרֶךְ עֶשֶׂר.** צָרִיךְ לוֹמַר בְּאֹרֶךְ (לג) יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר, דְּאָז לֹא יֵחָשֵׁב פֶּתַח אֶלָּא פִּרְצָה, וְכַנַּ״ל: (לד) **וְאִם אֵין בְּגֹבַהּ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּכָל תַּקָּנָה זוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בְּשֶׁכֹּל גֹּבַהּ הַכֹּתֶל הוּא (לג) פָּחוֹת מֵעֶשְׂרִים טְפָחִים, דְּאָז יָכוֹל לַעֲשׂוֹת תֵּל מִשְּׁנֵי צְדָדָיו בְּגֹבַהּ פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, דִּבְשִׁעוּר כָּזֶה אֶפְשָׁר עוֹד לִדְרֹס וְלַהֲלֹךְ עָלָיו, וּמֵעַתָּה צָרִיךְ לַחְשֹׁב גֹּבַהּ הַכֹּתֶל רַק מִתֵּל וּלְמַעְלָה, דְּהַתֵּל חֲשִׁיב כְּקַרְקָעִית הַקַּרְפֵּף, וְכֵיוָן שֶׁלֹּא נִשְׁאַר בַּכֹּתֶל מִסּוֹף הַתֵּל וּלְמַעְלָה עֲשָׂרָה טְפָחִים הָוֵי לֵיהּ כֹּתֶל כְּפָרוּץ מִשְּׁנֵי צְדָדָיו שֶׁהֲרֵי אֵין בּוֹ עֲשָׂרָה לֹא מִבַּחוּץ וְלֹא מִבִּפְנִים: (לה) **וְאַף אִם חוֹזֵר וְכוּ׳.** הַלָּשׁוֹן (לד) מְגֻמְגָּם, שֶׁהֲרֵי בְּעַל כָּרְחוֹ צָרִיךְ לִטְּלוֹ כְּדֵי שֶׁיַּחְזְרוּ הַמְּחִיצוֹת לִמְקוֹמָם [דְּאִם לֹא כֵן אָסוּר לְטַלְטֵל בָּהּ וַאֲפִלּוּ בְּפָחוֹת מִבֵּית סָאתַיִם], וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) בְּשֵׁם מַלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב (סק״ח) שֶׁכָּתַב שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר וְאַף שֶׁחוֹזֵר וְכוּ׳, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר, וְאַף שֶׁחוֹזֵר וְלוֹקֵחַ הֶעָפָר כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּלּוּ (לה) הַמְּחִיצוֹת מֵחָדָשׁ לְשֵׁם דִּירָה, מִכָּל מָקוֹם לֹא אָמְרִינַן מִשּׁוּם זֶה שֶׁהֶעָפָר לֹא נִתְבַּטֵּל מֵעוֹלָם כְּלָל מִשּׁוּם שֶׁדַּעְתּוֹ הָיָה לַחֲזֹר וּלְפַנּוֹתָם, כֵּיוָן דְּעַל כָּל פָּנִים בִּטְּלָם לְשַׁבָּת אֶחָת: (לו) **הוֹאִיל** (לו) **וּבִטְּלוֹ שַׁבָּת אֶחָת.** הַיְנוּ בְּפִיו [הַגְּרָ״א בְּבֵאוּרוֹ (ד״ה הואיל)]: (לז) **דְּעָפָר לֹא הָוֵי בִּטּוּל.** פֵּרוּשׁ, בְּאֹפֶן כָּזֶה, שֶׁדַּעְתּוֹ לְפַנּוֹתוֹ: (לח) **אֶלָּא אִם כֵּן אֵין עָתִיד.** וְצָרִיךְ לְבַטְּלוֹ (לז) בְּפֵרוּשׁ לְעוֹלָם. וְעַיֵּן (לח) בָּאַחֲרוֹנִים שֶׁדַּעְתָּם לְהוֹרוֹת כִּסְבָרָא קַמָּא לְהָקֵל, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה שֶׁהַגְּרָ״א (ד״ה אא״כ) חוֹלֵק עַל עִקַּר דִּין זֶה. וּלְפִי הַמְּבֹאָר בְּסָעִיף ו׳ יֵשׁ עֵצָה שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לִפְרֹץ הַכֹּתֶל, דְּהַיְנוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה מְחִיצָה שֶׁהִיא גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּאֹרֶךְ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת, וּרְחוֹקָה מִמֶּנָּה שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, אַךְ כָּל זֶה אֵינוֹ מוֹעִיל גַּם כֵּן רַק בְּעֵת שֶׁעוֹמֶדֶת הַמְּחִיצָה, אֲבָל לֹא לְאַחַר שֶׁנָּפְלָה, דְּיַחְזֹר לְאִסּוּרוֹ, דְּהָא הַכֹּתֶל הָרִאשׁוֹן לֹא הֻקְּפָה לְדִירָה, וּכְדִלְקַמָּן סָעִיף י״ד: **ג** (לט) **תֵּל גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה.** טְפָחִים. וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ זָקוּף בַּגֹּבַהּ הַרְבֵּה, אֶלָּא כָּל שֶׁמִּתְלַקֵּט הָעֲשָׂרָה טְפָחִים מִתּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, הָוֵי מְחִיצָה גְּמוּרָה: (מ) **דִּינוֹ כְּקַרְפֵּף.** דְּעַד סָאתַיִם מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ דִּכְאִלּוּ מֻקָּף מְחִיצוֹת דָּמֵי, וּבְיוֹתֵר מִסְּאָתַיִם אָסוּר לְטַלְטֵל, דְּהוּא מְחִיצָה הַנַּעֲשֵׂית מֵאֵלֶיהָ וְלֹא הֻקַּף לְשֵׁם דִּירָה: **ד** (מא) **לְמַעֵט אֲוִירוֹ.** שֶׁלֹּא יִהְיֶה שִׁטְחוֹ יוֹתֵר מִסְּאָתַיִם, וִיהֵא מֻתָּר לְטַלְטֵל בּוֹ: (מב) **לֹא הָוֵי מְעוּט.** שֶׁדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּקַרְפִּיפוֹת, (לט) לַהֲנוֹת בָּהֶן וְלַיֹּשֵׁב תַּחְתֵּיהֶן בַּצֵּל, וְאִי אֶפְשָׁר לְמַעֵט וּלְהַכְשִׁיר אֶלָּא בִּדְבָרִים שֶׁאֵין דֶּרֶךְ הַקַּרְפִּיפוֹת בְּכָךְ: (מג) **אֲפִלּוּ יֵשׁ בָּהֶן גֹּבַהּ עֲשָׂרָה וְכוּ׳.** דְּחוֹלְקִין בְּכָל מָקוֹם רְשׁוּת

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כט) תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן: (ל) תּוֹסָפוֹת (עז: ד״ה אם יש), וְכֵן הוּא בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (סק״ב): (לא) תּוֹסָפוֹת דַּף ע״ז עַמּוּד ב׳ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל אִם יֵשׁ: (לג) אַחֲרוֹנִים, וְכֵן הוּא בִּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן: (לג) דְּאִם הָוֵי עֶשְׂרִים, מִמַּה נַּפְשָׁךְ לֹא מְהַנֵּי, דְּאִם בַּתֵּל יִהְיֶה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, אִם כֵּן הָוֵי לֵיהּ הַכֹּתֶל מִתֵּל וּלְמַעְלָה יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, וְלֹא מִבְטִיל מִשּׁוּם הַתֵּל שֶׁתַּחְתֶּיהָ, וְאִי הַמְּחִצָּה פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, אִם כֵּן הַתֵּל הוּא עֲשָׂרָה וְיוֹתֵר וְשׁוּב לֹא מִבְטַל מְחִצַּת הַכֹּתֶל, דְּהָא אִי אֶפְשָׁר לַחְשֹׁב מֵרֹאשׁ הַתֵּל, שֶׁהֲרֵי אֵין דְּרִיסַת הָרֶגֶל שָׁם, וּמִקַּרְקַע הַקַּרְפֵּף הֲרֵי יֵשׁ הַרְבֵּה יוֹתֵר וּמִצְטָרֵף בְּיַחַד, כֵּן מִתְבָּאֵר בִּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן. וְלֹא נוּכַל לַחְשֹׁב הֻקְּפָה לְדִירָה מֵחֲמַת גֹּבַהּ הָעָפָר אֲפִלּוּ אִם יַעֲשֶׂנָּה לְשֵׁם דִּירָה, דְּאִם יְקָרְבֶנָּה סָמוּךְ לְהַכֹּתֶל בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, אִם כֵּן מִתְבַּטֵּל הוּא לְגַבֵּי כֹּתֶל הַיָּשָׁן וְנֶחְשַׁב רַק כְּכֹתֶל אֶחָד וּכְדִלְקַמֵּיהּ בְּסָעִיף ו׳, וַאֲפִלּוּ אִם יַרְחִיק הָעָפָר מִן הַכֹּתֶל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים גַּם כֵּן לֹא יוֹעִיל בָּזֶה מְאוּמָה, דְּהָא יִצְטָרֵךְ לְבַסּוֹף לְפַנּוֹתוֹ וְאִם כֵּן יַחֲזֹר הָאִסּוּר לִמְקוֹמוֹ דְּהָא הַכֹּתֶל לֹא הֻקְּפָה לְדִירָה, וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף י״ד, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם גֹּבַהּ הָעָפָר שֶׁלְּמַטָּה הוּא פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, דְּיֵשׁ עָלֶיהָ דְּרִיסַת הָרֶגֶל, הוּא מְבַטֵּל עַל יְדֵי זֶה לַכֹּתֶל הַיָּשָׁן, וּכְשֶׁמְּפַנֶּה הָעָפָר אַחַר כָּךְ נַעֲשָׂה עַתָּה מִמֵּילָא הַכֹּתֶל הַיָּשָׁן בְּשֵׁם מְחִצָּה שֶׁהֻקְּפָה לְדִירָה, כָּל זֶה מִתְבָּאֵר מִדִּבְרֵי הַגְּרָ״א בְּבֵאוּרוֹ (ד״ה ואם אין) וּמִסֵּפֶר בֵּית מֵאִיר (ד״ה ואם אין) וּמֵאֲמַר מָרְדְּכֵי (סק״ו), דְּלֹא כְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ז׳: (לד) כֵּן כָּתַב בְּבֵית מֵאִיר (שם) וּמֵאֲמַר מָרְדְּכֵי (סק״ז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, וְהָאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁהִגִּיהַּ בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) בְּשֵׁם מַלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב (סק״ח), שֶׁכֵּן מְבֹאָר בִּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן בְּהָדְיָא, וְלֹא כְּאֵיזֶה מְפָרְשִׁים שֶׁנִּדְחֲקוּ בָּזֶה, וְגַם בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (סק״ב) גּוּפָא הַלָּשׁוֹן מְתֻקָּן עַיֵּן שָׁם: (לה) וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) בְּשֵׁם תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן מְסַיֵּם עֲלָהּ, **וְאַף עַל גַּב** שֶׁהַמְּחִצּוֹת נַעֲשִׂים מֵאֲלֵיהֶם לֵית לָן בָּהּ, וּרְאָיָה מִסָּעִיף ח׳. וּבֶאֱמֶת לֹא יְדַעְנָא לָמָּה לְהוּ זֶה, וְלֹא בִּפְשִׁיטוּת שֶׁכְּשֶׁמְּפַנֶּה אֶת הָעָפָר וְעַל יְדֵי כָּךְ נִרְאֶה חֲצִי הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל הַכֹּתֶל, דָּמֵי כְּאִלּוּ בָּנָה מֵחָדָשׁ, דְּמַה לִי אִם מוֹסִיף עַל מְחִצָּה חֲמִשָּׁה עוֹד חֲמִשָּׁה טְפָחִים לְמַעְלָה, אוֹ שֶׁמּוֹסִיף עָלֶיהָ חֲמִשָּׁה טְפָחִים מִלְּמַטָּה דְּהַיְינוּ שֶׁחוֹפֵר בַּקַּרְפֵּף חֲמִשָּׁה טְפָחִים סְבִיבוֹת הַגָּדֵר עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה הַגָּדֵר בְּצָרוּף הַקַּרְקַע שֶׁתַּחְתָּיו לַעֲשָׂרָה טְפָחִים, וַהֲלֹא לִתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן נִתְבַּטֵּל מִמֶּנָּה שֵׁם גָּדֵר מֵעִקָּרוֹ וְנַעֲשָׂה כְּאַרְעָא סְמִיכְתָּא, וְצָרִיךְ עִיּוּן: (לו) **וְאַף עַל גַּב דְּמִלִּישְׁנָא דִּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן** שֶׁכָּתַב דְּהָא עַל כָּרְחָךְ מְבַטֵּל לֵיהּ וְכוּ׳, **מַשְׁמַע לִכְאוֹרָה דְּבָזֶה אֲפִלּוּ סְתָמָא נַמִּי הָוֵי כִּמְבַטֵּל, דְּהָא אִי אֶפְשָׁר לְפַנּוֹתוֹ בְּשַׁבָּת, מִכָּל מָקוֹם לַהֲלָכָה אֵין לִסְתֹּם כֵּן,** עַיֵּן בְּעֵרוּבִין ע״ט (ע״א) בְּתֵירוּצָא דְּרַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ וְתֵירוּצָא דְּרַב אַשִׁי, וּמַשְׁמַע לִכְאוֹרָה מֵרַב אַשִׁי דְּדַוְקָא לְעִנְיַן חָרִיץ דִּלְמִיטַיְמֵיהּ קָאֵי מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ, וְהָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ג׳ דְּעֵרוּבִין הֲלָכָה י״ב סָתַם כְּתֵירוּצָא דְּרַב אַשִׁי עַיֵּן שָׁם, וּמִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ עִיּוּן: (לז) הַגְּרָ״א (ד״ה אא״כ): (לח) אֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יג) וְהַגְּרָ״ז (ס״ט), וְכֵן נוֹטֶה דַּעַת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן לְהַמְעַיֵּן: **ד** (לט) רַשְׁבָּ״א בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ב ג קמא):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah